

KDO JSEM?

ZNALEC OKOLÍ LANŠKROUNSKA

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Výstup RVP: Žák začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popisuje změny v nejbližším okolí, obci (městě). Vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického.

Věk: 3. – 5. třída

Anotace: **Dokážeš určit, o jaká zajímavá místa v okolí se jedná? Kolik jsi jich už navštívil/a? Kolik ti jich ještě zbývá? Pomocí hry Kdo jsem? se žáci seznámí se zajímavými místy v okolí, určí jejich polohu na mapě a vytvoří si vlastní kartu.**

Časová dotace: 1 – 2 vyučovací hodiny

Pomůcky: nakopírované pracovní listy pro žáky

Teoretická část

ZAJÍMAVOSTI O RYCHNOVĚ NA MORAVĚ

Dnes už si na tento kopec skoro nikdo nevzpomene. V 19. století mu ale věnovaly pozornost přední vědecké kapacity rakouské a německé přírodovědy. Řeč je o Rychnovském vrchu na Moravskotřebovsku, který se dříve označoval názvy Seekamm (Jezerní hřbet) nebo Seekammberg (Jezerní hora).

Rychnovský vrch je 541 metrů vysoký izolovaný kopec převyšující své okolí až o dvě stě metrů. Má podobu výrazného protáhlého hřbetu ve směru zhruba sever – jih a vystupuje asi devět kilometrů severně od Moravské Třebové nad vesnicí Rychnov na Moravě.

Je součástí složitě utvářené Moravskotřebovské pahorkatiny a jeho hmotu tvoří strmě ukloněné vrstvy svrchnokřídových opuk a pískovců. Přes pozoruhodný hřbet Rychnovského vrchu nevede klasická turistická značka, pouze místní značení tzv. Hřebečských důlních stezek, provázené tajemným permoníkem Hugem.

Pověstmi opředený Rychnovský vrch

Výchozím místem ke zdolání Rychnovského vrchu je severní zakončení jeho hřbetu v ohbí silnice u autobusové zastávky na dolním konci Rychnova na Moravě. Dřevěný sloup s „Hugo navigací“ i směrovka cyklostezky ukazují k lesu, kde se má nacházet ve vzdálenosti 800 metrů Mariánské poutní místo. A skutečně. Kousek za vstupem do lesa stojí kaple z roku 1931 a pod ní studánka zázračné léčivé vody. Lokalitě se říkalo Moravský nebo taky Nový Mariazell a s věhlasným poutním místem v Rakousku má opravdu souvislost.

Pověst na infotabuli vypráví o těžce nemocném kováři Jakobovi Franzovi z Lubníku, který při své ozdravné cestě do Mariazell zmožený vysílením padl u pramene pod jedlí v lese u Rychnova. Ve snu se ho kdosi dotýkal, nabádal k další cestě a ráno bolesti zmizely. Po návratu z Mariazell umístil na jedli u Rychnova nejprve obrázek Panny Marie, později její sošku. A moravský Mariazell byl na světě.

Několik jiných pověstí v podání permoníka Huga nabízí nečetným návštěvníkům druhá informační tabule. Týkají se Jezerního hřbetu a všechny zmiňují tajemné síly uvnitř kopce, záhadná zmizení, jezírka a jezerní pannu. Poodkrýt alespoň trochu záhady Jezerního vrchu znamená vystoupat na dva kilometry vzdálený vrcholový hřbet. Permoník Hugo udává směr a praví, že „na hřebeni rostou vlhkomilné kytky, podivné, že?”

Modré pruhy na stromech určují, že úvodní stoupání bude velmi strmé, mimo jakoukoli pěšinu. Naštěstí však krátké. Po dosažení zatím ještě nízkého hřebene je cesta dál už jasná, přímá a pohodlná. Jde se úzkou lesní cestou stále mírně vzhůru. Zhruba po jednom kilometru se však hřbet rozdvouje a lesní cesta se mění v chodníček. Mezi dvěma rozdvojenými, rovnoběžnými hřbety se vytváří protáhlý příkop a drobné deprese. Objevuje se první jezírko, či spíše velká louže, s bahništěm pro lesní zvěř. Blízký posed a krmelec svědčí o oblibě tohoto místa mezi místními myslivci.

Kousek za ním, nedaleko nejvyšší kóty Rychnovského vrchu, překvapí další, mnohem rozsáhlejší mokřad. Vyplňuje oválnou pánev téměř sto metrů dlouhou a třicet pět metrů širokou a voda se v ní udržuje v podstatě po celý rok. Na vodní hladině se na jaře skrze ještě neolistěné stromy odráží modré nebe, v létě tu bují permoníkem Hugem avizovaná vlhkomilná vegetace.

Pak stačí popojít několik desítek metrů dál ve směru protažení Rychnovského vrchu a je tu další jezírko, jehož hladina je o pouhých pár metrů níže než nadmořská výška nejvyšší kóty. Vrcholovou jezerní soustavu doplňuje ještě čtvrté malé jezírko se zvířecím bahništěm. Za ním se dvojhřbet postupně zase spojuje v jeden, klesá a mokřady mizí.

Za pozornost vrcholové části Rychnovského vrchu patří také západní hřeben, který má podobu ostrého příkrého kozího hřbetu a je porostlý krásným bukovým lesem. Mezi stromy se občas naskytne i dílčí výhledy na vesnici dole pod kopcem.

Záhadné detonace z Jezerního hřbetu

Vedle neobvykle umístěných a pověstmi opředených jezírek proslul Rychnovský vrch v 19. století ještě jednou záhadou, která s umístěním jezírek nepochybně souvisí.

Lidé z okolních vesnic tu a tam slyšeli podivné rány, dunění a „rumplování“, údajně pocházející z útrob kopce. Nejvíce prý před příchodem bouřky. Záhadné dunění potvrdili i dělníci při stavbě olomoucko-pražské dráhy v roce 1843, když hloubili nedaleko odsud železniční tunel.

O tři roky dříve přijel dunění zkoumat německý mineralog Glocker, avšak místo něj objevil na hladině jezírek bublinky plynu. Kopec proto označil za plynový vulkán produkující zvukové efekty. Svou teorii publikoval v odborném tisku a vyvolal rozsáhlou, většinou však odmítavou vědeckou diskusi.

Seekammbergem neboli Jezerní horou, jak se vrch dříve nazýval, se dále zabýval vídeňský geolog Tschermak (1858), který vyslovil teorii, že rumplování souvisí se změnami atmosférického tlaku. Nejblíže pravdě se asi dostal ředitel vídeňského c. k. říšského geologického ústavu Tietze (1902), který se domníval, že praskání souvisí s pukáním hornin a občasným lokálním zemětřesením.

Třetí jezírko na Rychnovském vrchu

Záhadné zvuky nicméně nikdy nikdo uspokojivě neobjasnil. Žádná z teorií nepřinesla hodnověrné důkazy, mimo jiné také z důvodu, že rumplování postupně ustávalo a po druhé světové válce ho už nikdo neslyšel.

Jezírka v protáhlých prohlubních u vrcholu Rychnovského vrchu jsou důkazem neobvyklého utváření celého kopce. Jejich vznik nepochybně souvisí s geologickou stavbou, která zde byla výrazně ovlivněna tektonikou, tedy deformacemi zemské kůry. Rumplování a detonace se tudíž mohou klidně znovu objevit, podobně jako ožívají zdánlivě vyhaslé vulkány. A třeba zrovna při vaší nejbližší návštěvě tohoto dnes již zapomenutého a málo známého místa.

Zdroj:

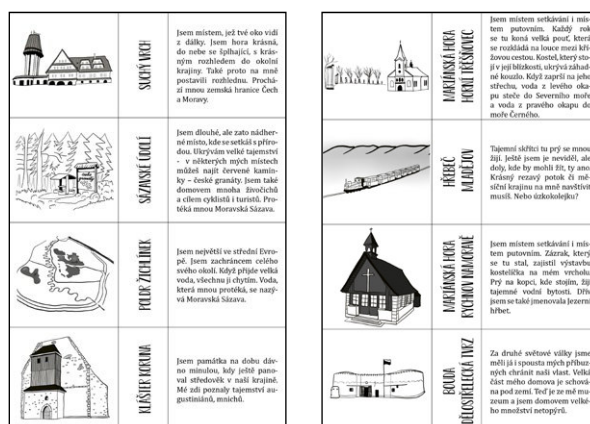
https://www.idnes.cz/cestovani/po-cesku/rychnovsky-vrch-rychnov-moravska-trebova-see-kamm-jezerni-hrbet-seekammberg-jezerni-hora.A190402_125934_po-cesku_hig

Ilustrace: Mgr. Bc. Žaneta Hruběšová

POSTUP

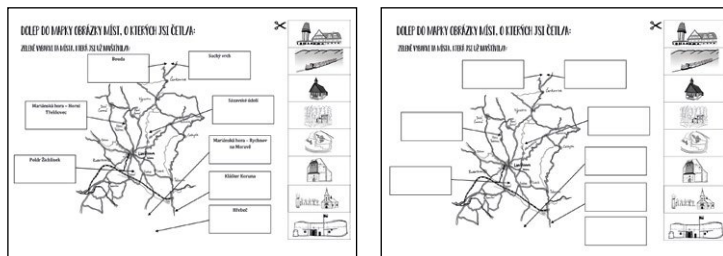
1. KARTIČKY – KDO JSEM?

Rozstříhejte kartičky na jednotlivé části. Pro mladší žáky můžete obrázek místa nechat spojený i s názvem. Poté žáci přiřazují správné kartičky k sobě.

2. PRÁCE S MAPOU

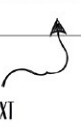
Dvě úrovně podle obtížnosti. Pro mladší žáky jsou v rámečcích dopsána místa, kam mají obrázek dolepit. Pro starší jsou rámečky prázdné.

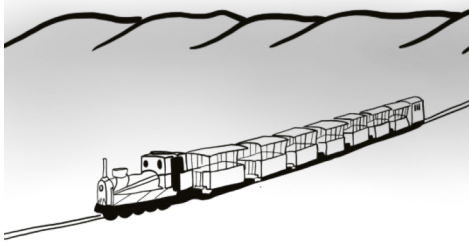
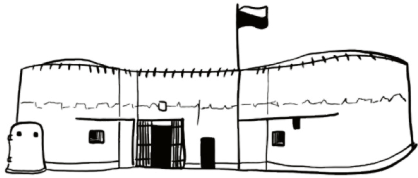
3. TVORBA VLASTNÍHO MÍSTA

Propojení se slohovou výchovou a popisem místa. Žáci vytváří vlastní kartičku do hry Kdo jsem?

VYMYSLI POPIS Tvého oblíbeného místa v okolí LANŠKROUNSKA

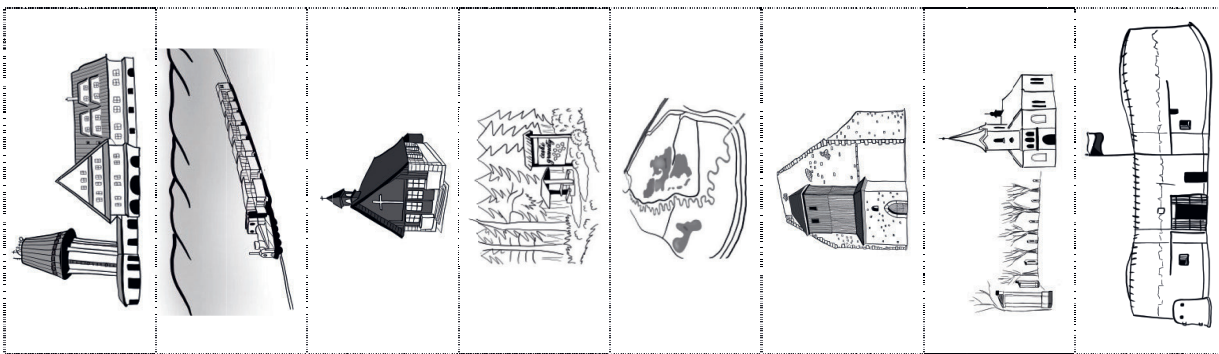
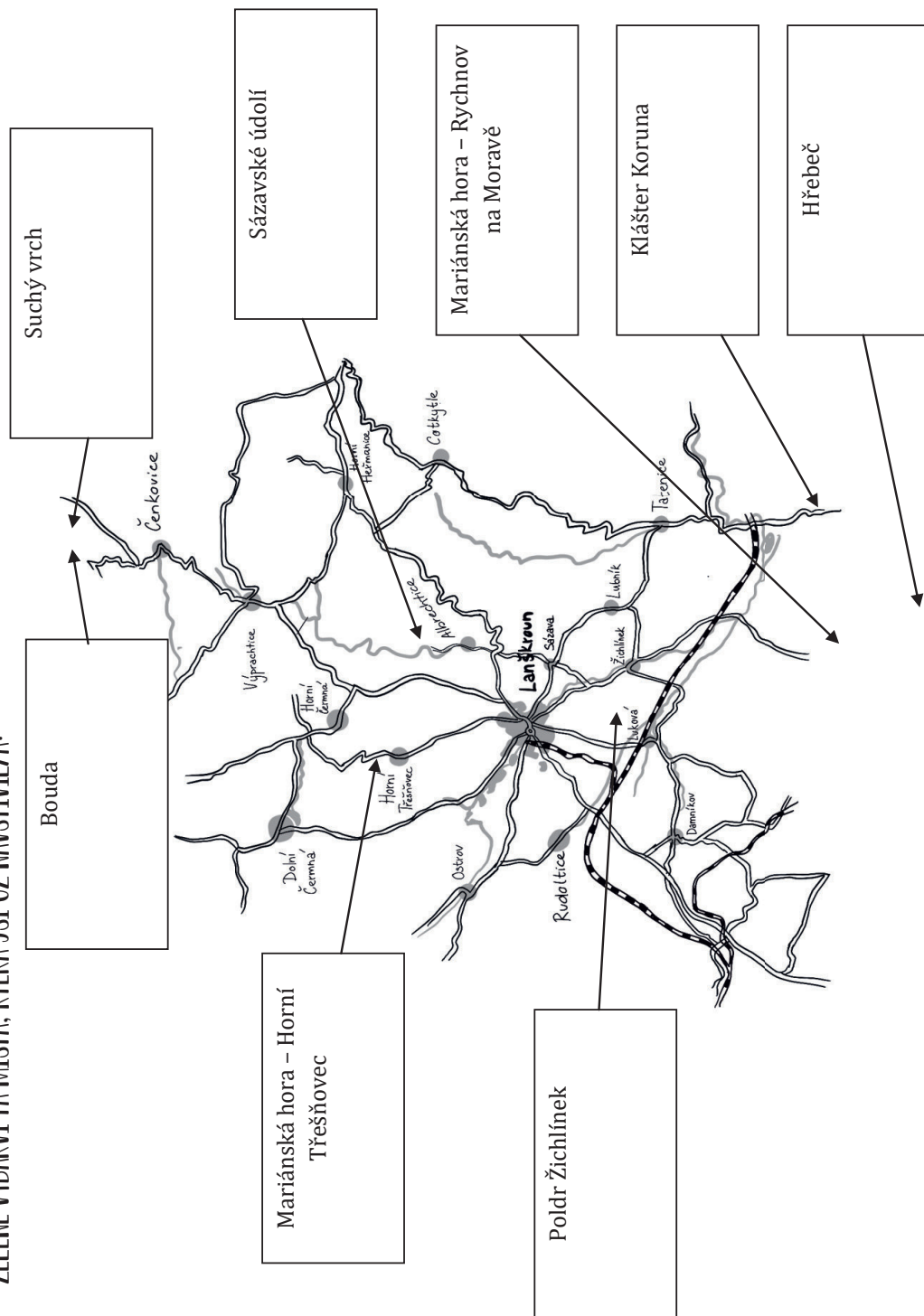
		
OBRÁZEK	NÁZEV	TEXT

	SUCHÝ VRCH	Jsem místem, jež tvé oko vidí z dálky. Jsem hora krásná, do nebe se šplhající, s krásným rozhledem do okolní krajiny. Také proto na mě postavili rozhlednu. Prochází mnou zemská hranice Čech a Moravy.
	SÁZAVSKÉ ÚDOLÍ	Jsem dlouhé, ale zato nádherné místo, kde se setkáš s přírodou. Ukrývám velké tajemství - v některých mých místech můžeš najít červené kamínky - české granáty. Jsem také domovem mnoha živočichů a cílem cyklistů i turistů. Protéká mnou Moravská Sázava.
	POLDR ŽICHLINEK	Jsem největší ve střední Evropě. Jsem zachráncem celého svého okolí. Když přijde velká voda, všechnu ji chytím. Voda, která mnou protéká, se nazývá Moravská Sázava.
	KLÁŠTER KORUNA	Jsem památka na dobu dávno minulou, kdy ještě panoval středověk v naší krajině. Mé zdi poznaly tajemství augustiniánů, mnichů.

	MARIÁNSKÁ HORA HORNÍ TŘEŠNOVEC	Jsem místem setkávání i místem putovním. Každý rok se tu koná velká pouť, která se rozkládá na louce mezi křížovou cestou. Kostel, který stojí v její blízkosti, ukrývá záhadné kouzlo. Když zaprší na jeho střechu, voda z levého okapu steče do Severního moře a voda z pravého okapu do moře Černého.
	HŘEBEC MLADĚJOV	Tajemní skřítki tu prý se mnou žijí. Ještě jsem je neviděl, ale doly, kde by mohli žít, ty ano. Krásný rezavý potok či měsíční krajinu na mně navštívit musíš. Nebo úzkokolejku?
	MARIÁNSKÁ HORA RYCHNOV NAMORAVĚ	Jsem místem setkávání i místem putovním. Zázrak, který se tu stal, zajistil výstavbu kostelíčka na mém vrcholu. Prý na kopci, kde stojím, žijí tajemné vodní bytosti. Dřív jsem se také jmenovala Jezerní hřbet.
	BOUDA DĚLOSTŘELECKÁ TVRZ	Za druhé světové války jsme měli já i spousta mých příbuzných chránit naši vlast. Velká část mého domova je schována pod zemí. Ted' je ze mě muzeum a jsem domovem velkého množství netopýrů.

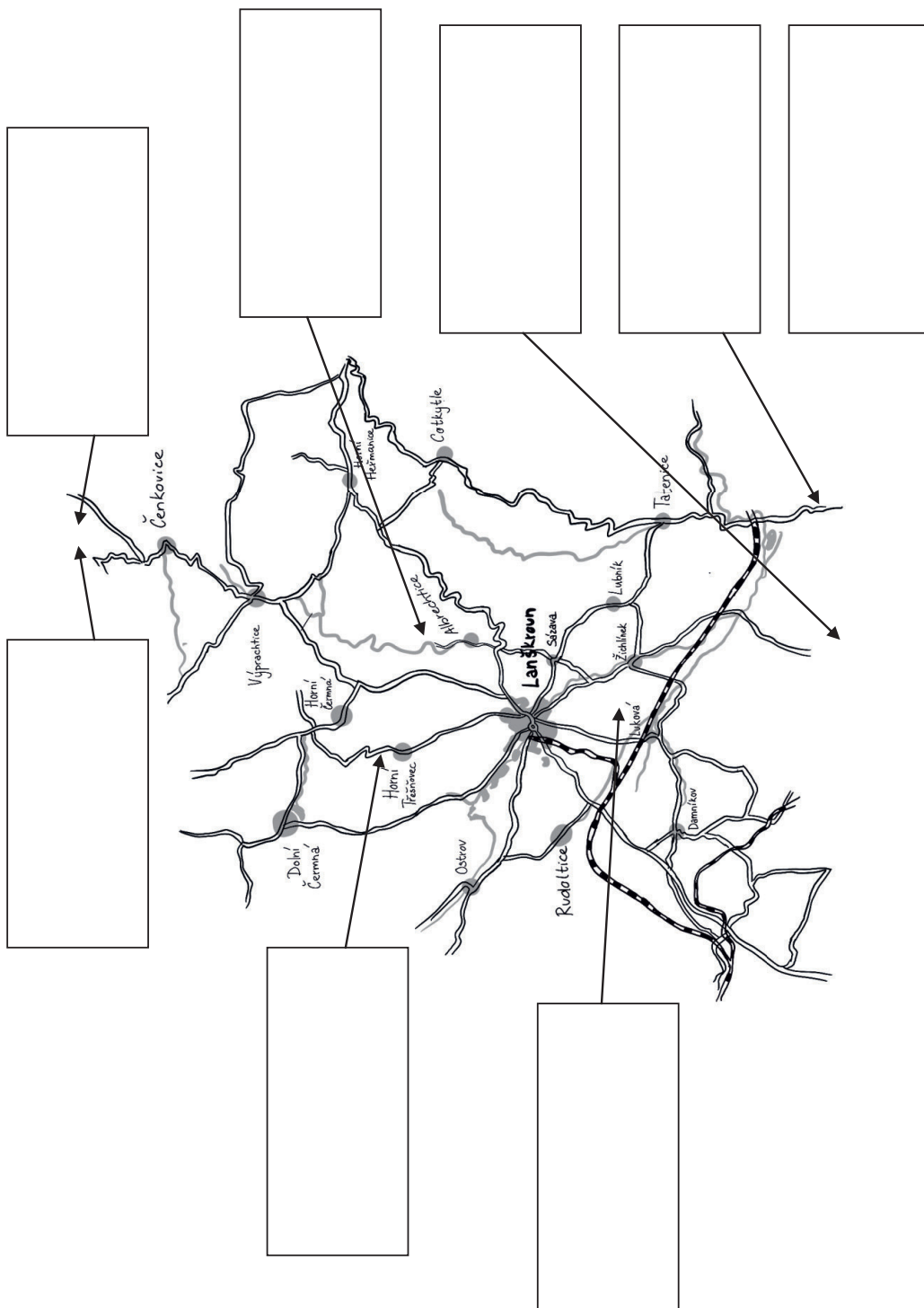
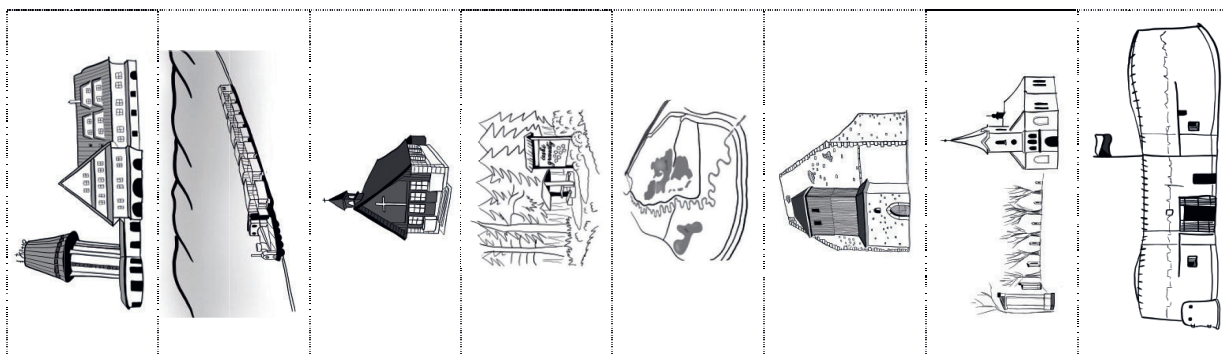
DOLEP DO MAPKY OBRÁZKY MÍST, O KTERÝCH JSI ČETL/A:

ZELENĚ VYBARVI TA MÍSTA, KTERÁ JSI UŽ NAVŠTÍVIL/A:

DOLEP DO MAPKY OBRAŽKY MÍST, O KTERÝCH JSI ČETL/A:

ZELENĚ VYBARVI TA MÍSTA, KTERÁ JSI UŽ NAVŠTÍVIL/A:

VYMYSLI POPIS TVÉHO OBLÍBENÉHO MÍSTA V OKOLÍ LANŠKROUNSKA

		
		
OBRÁZEK	NÁZEV	TEXT